ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

07.07.2020թ.
ք. Երևան

Քաղաքացիական գործ
թիվ ԵԴ/16384/02/18

ՈՐՈՇՈՒՄ
Թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու մասին

1.Գործի դատավարական նախապատմությունը և ենթակայության հարցի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանքները.

19.01.2018 թվականի աճուրդի արդյունքներով «Անդրանիկ 97» ՍՊԸ-ի սնանկության գործով կառավարիչ Հ. Ասոյանը Գարիկ Վաղարշյանին պատկանող և ի ապահովումն «Անդրանիկ 97» ՍՊԸ-ի պարտավորությունների կատարման գրավադրված՝ քաղաք Երևան, Մաշտոցի պողոտա, 33/1 շենք, թիվ 39 հասցեում գտնվող բնակարանը 01.02.2018 թվականի թիվ 1216 առուվաճառքի պայմանագրով վաճառել է «ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ին: Նշված բնակարանի նկատմամբ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ-ում 15.02.2018 թվականին գրանցվել է «ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ի սեփականության իրավունքը:

«ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ի և Սարկիս Փոլի Կրիչյանի միջև 20.04.2018 թվականին կնքված անշարժ գույքի առուվաճառքի պայմանագրով քաղաք Երևան, Մաշտոցի պողոտա, 33/1 շենք, թիվ 39 հասցեում գտնվող բնակարանը «ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ն վաճառել է Սարկիս Փոլի Կրիչյանին: Նշված բնակարանի նկատմամբ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ-ում 26.04.2018 թվականին գրանցվել է Սարկիս Փոլի Կրիչյանի սեփականության իրավունքը:

Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի 17.08.2015 թվականի թիվ ԵԿԴ/0193/04/15 որոշմամբ Ստեփան Աբրահամյանը նշանակվել է Գարիկ Վաղարշյանի սնանկության գործով կառավարիչ:

Գարիկ Վաղարշյանի սնանկության գործով կառավարիչ Ստեփան Աբրահամյանը 03.08.2018 թվականին հայցադիմում է ներկայացրել Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ «ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ի և «Անդրանիկ 97» ՍՊԸ-ի սնանկության գործով կառավարիչ Հակոբ Ասոյանի, երրորդ անձինք Սարգիս Փոլի Կրիչյանի, ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ-ի՝ 19.01.2018 թվականի աճուրդն անվավեր ճանաչելու, որպես հետևանք՝ 01.02.2018 թվականի պայմանագիրը և դրա հիման վրա կատարված իրավունքի պետական գրանցումը, 20.04.2018 թվականի առուվաճառքի պայմանագիրը և դրա հիման վրա կատարված իրավունքի պետական գրանցումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին: Ի հիմնավորումն հայցապահանջի՝ հայցվորը նշել է, որ

«պատասխանող «Անդրանիկ 97» ՍՊԸ-ի սնանկության գործով կառավարիչ Հակոբ Ասոյանը չէր կարող աճուրդի հանել և վաճառել քաղաք Երևան, Մաշտոցի պողոտա, 33/1 շենք, թիվ 39 հասցեում գտնվող բնակարանը, քանի որ այն չէր գտնվում պարտապան «Անդրանիկ 97» ՍՊԸ-ի գույքի կազմում, այլ գտնվում էր Գարիկ Վաղարշյանի գույքի կազմում և հանդիսացել է վերջինիս սեփականությունը»:

Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի (դատավոր՝ Ռ. Ափինյան) 10.08.2018 թվականի որոշմամբ հայցադիմումի վարույթ ընդունելը մերժվել է:

ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի (դատավոր Ա. Պետրոսյան) 21.12.2018 թվականի որոշմամբ Գարիկ Վաղարշյանի սնանկության գործով կառավարիչ Ստեփան Աբրահամյանի վերաքննիչ բողոքը բավարարվել է, և Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի 10.08.2018 թվականի «Հայցադիմումի վարույթ ընդունելը մերժելու մասին» որոշումը վերացվել է:

Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանի (դատավոր Ռ. Ափինյան) 06.02.2019 թվականի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ընդունվել է վարույթ:

Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Ռ. Ափինյանի լիազորությունները դադարեցվելու հիմքով թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործը 08.04.2020 թվականին մակագրվել է դատավոր Ռ. Բունիաթյանին:

Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանի (դատավոր Ռ. Բունիաթյան) (այսուհետ՝ Դատարան) 14.04.2020 թվականի որոշմամբ թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործն ընդունվել է վարույթ:

Այնուհետև, 14.05.2020 թվականին Դատարանը որոշում է կայացրել գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու մասին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

««Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած ՀՕ-294-Ն ՀՀ օրենքի եզրափակիչ մասի և անցումային դրույթների 72-րդ հոդվածի 10-րդ մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններում հարուցված՝ սույն օրենքի 3-րդ հոդվածին համապատասխանող գործերը սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո՝ մեկամսյա ժամկետում, փոխանցվում են դատարան:

««Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած ՀՕ-294-Ն ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ ընդհանուր իրավասության դատարանից քաղաքացիական գործ ստանալու դեպքում դատարանը յոթնօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում այն վարույթ ընդունելու կամ գործը Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ գործի ենթակայությանը: Վճռաբեկ դատարանի նախագահը հնգօրյա ժամկետում որոշում է գործի ենթակայությունը: Վճռաբեկ դատարանի նախագահի որոշած դատարանը համարվում է իրավասու դատարան:

Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի թիվ ԵԿԴ/0046/04/17 գործով 16.03.2017 թվականին կայացված վճռով «Անդրանիկ 97» ՍՊԸ-ն ճանաչվել է սնանկ:

Հաշվի առնելով վերոգրյալը և նկատի ունենալով, որ սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների, երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկայի, պարտապանի և պարտատիրոջ մասնակցությամբ կնքված, ներառյալ՝ պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցների պայմանագրերի առնչությամբ ծագած և պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա ազդող վեճերով քաղաքացիական գործերը քննում

է սնանկության գործը վարող դատավորը, ինչպես նաև այն, որ Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանում հարուցված տվյալ գործերը ««Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած ՀՕ-294-Ն ՀՀ օրենքով մեկամսյա ժամկետում փոխանցվում են Սնանկության դատարան, հետևաբար դատարանը գտնում է, որ չնայած հայցը ներկայացվել է սնանկության գործով կառավարչի կողմից, սակայն այն վերաբերում է մեկ այլ սնանկության գործին՝ նկատի ունենալով, որ Գարիկ Վաղարշյանի սնանկության գործով կառավարիչ Ստեփան Աբրահամյանը հայտնել է, որ «Անդրանիկ-97» ՍՊԸ-ի սնանկության գործով կառավարիչ Հ.Ասոյանը աճուրդով վաճառել է վեճի առարկա բնակարանը, ուստի նման պայմաններում թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործը ենթակա է հանձնման ըստ ենթակայության՝ Սնանկության դատարան»:

01.06.2020 թվականին թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործը մակագրվել է Սնանկության դատարանի դատավոր Տ. Փոլադյանին:

10.06.2020 թվականի որոշմամբ Սնանկության դատարանը գործի ենթակայության շուրջ ծագած վեճը լուծելու նպատակով գործն ուղարկել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«(...) «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների, երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկայի, պարտապանի և պարտատիրոջ մասնակցությամբ կնքված, ներառյալ՝ պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցների պայմանագրերի առնչությամբ ծագած և պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա ազդող վեճերով քաղաքացիական գործերը, բացառությամբ կառավարչի կողմից ներկայացվող հայցերով հարուցվող քաղաքացիական գործերի, քննում է սնանկության գործը վարող դատավորը նույն սնանկության գործի շրջանակում՝ որպես առանձին քաղաքացիական գործեր (այսուհետ՝ առանձին քաղաքացիական գործեր): (...):

Նույն հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ ընդհանուր իրավասության դատարանից քաղաքացիական գործ ստանալու դեպքում դատարանը յոթնօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում այն վարույթ ընդունելու կամ գործը Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ գործի ենթակայությանը: Վճռաբեկ դատարանի նախագահը հնգօրյա ժամկետում որոշում է գործի ենթակայությունը: Վճռաբեկ դատարանի նախագահի որոշած դատարանը համարվում է իրավասու դատարան:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործով հայցվոր է հանդիսանում Գարիկ Վաղարշյանի սնանկության գործով կառավարիչ Ստեփան Աբրահամյանը, գտնում եմ, որ թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործը ենթակա չէ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված կարգով սնանկության գործի շրջանակներում քննության»:

Թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործը Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 30.06.2020թ.:

2. Կիրառելի իրավական նորմերը, պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Սույն գործով առաջին ատյանի դատարանների միջև քաղաքացիական գործի ենթակայության շուրջ ծագած վեճը լուծելու համար գտնում եմ, որ անհրաժեշտ է անդրադառնալ և եզրահանգումներ անել հետևյալ իրավական հարցադրումների կապակցությամբ.

1) ինչպես մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքով, այնպես էլ՝ 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքով սահմանված են արդյո՞ք այնպիսի հանգամանքներ, որոնց բացակայությունը՝ գործի քննությամբ պարզելուց հետո միայն առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանները կարող են վարույթ ընդունած քաղաքացիական գործերն ըստ ենթակայության Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնելու մասին հարց քննարկել,

2) կարող են արդյո՞ք «Սնանկության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին Ազգային ժողովի կողմից 12.12.2019թ. ընդունված թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի (ուժի մեջ է մտել 15.04.2020թ.) կարգավորումները կիրառվել մինչ այդ օրենքի ուժի մեջ մտնելը Սնանկության դատարանի վարույթում գտնվող սնանկության գործի հետագա վարման կամ առանձին դատավարական գործողությունների կատարման գործընթացում,

3) որո՞նք էին մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքով սահմանված այն պահանջները, որոնց վերաբերյալ քաղաքացիական գործում փաստերի առկայությունը կարող էր միայն թույլ տալ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններին՝ վարույթ ընդունած քաղաքացիական գործերն ըստ ենթակայության Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնելու մասին կատարել իրավաչափ եզրահանգում,

4) որո՞նք են 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքով սահմանված այն պահանջները, որոնց վերաբերյալ քաղաքացիական գործում փաստերի առկայությունը կարող է միայն թույլ տալ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններին՝ վարույթ ընդունած քաղաքացիական գործերն ըստ ենթակայության Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնելու մասին կատարել իրավաչափ եզրահանգում:

Դիրքորոշումներ 1-ին հարցադրման վերաբերյալ.

Մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ «պարտապանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու օրվանից՝ կարճվում կամ ավարտվում են պարտապանից ***գումարի բռնագանձման կամ գույք հանձնելու պահանջով*** քաղաքացիական, վարչական կամ արբիտրաժային տրիբունալի վարույթում գտնվող գործերը, և պարտապանի դեմ պարտատերերի պահանջները կարող են ներկայացվել սնանկության վարույթի շրջանակներում՝ սույն օրենքով սահմանված ժամկետներում և կարգով»:

Նույն կարգավորումն առկա է նաև 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետում:

15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի գ) կետի համաձայն՝ «(...) դատարանը պարտապանին սնանկ ճանաչելու, դիմումը մերժելու կամ դիմումն առանց քննության թողնելու, ինչպես նաև գործի վարույթը կարճելու մասին անհապաղ տեղեկացնում է՝

(...),

Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանին՝ Հայաստանի Հանրապետության բոլոր դատարաններին ծանուցելու համար,

(…)»:

Նույն կարգավորումն առկա է նաև մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի գ) կետում:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ նաև՝ Օրենգիրք) 182-րդ հոդվածի 1-ին մասի 12-րդ կետի կետի համաձայն՝ «Առաջին ատյանի դատարանը դատավարության ցանկացած փուլում կարճում է գործի վարույթը, եթե՝

(…),

օրենքով նախատեսված այլ դեպքերում»:

09.04.2018թ. ուժը կորցրած ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ «Դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե՝ վեճը ենթակա չէ դատարանում քննության»:

Օրենսգրքի 439-րդ հոդվածի 2-րդ, 3-րդ և 4-րդ մասերի համաձայն՝

«Սույն օրենսգիրքն ուժի մեջ մտնելու պահից ուժը կորցրած ճանաչել Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության 1998 թվականի հունիսի 17-ի օրենսգիրքը:

Մինչև սույն օրենսգրքի ուժի մեջ մտնելը ներկայացված հայցադիմումների, դիմումների և բողոքների վարույթ ընդունելու հարցը լուծելիս կիրառվում են Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության 1998 թվականի հունիսի 17-ի օրենսգրքի նորմերը:

Սույն օրենսգրքի ուժի մեջ մտնելու օրվա դրությամբ առաջին ատյանի դատարանի վարույթում գտնվող գործերը առաջին ատյանի դատարանում քննվում են Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության 1998 թվականի հունիսի 17-ի օրենսգրքի նորմերով»:

Վերոգրյալ իրավակարգավորումների համակարգային վերլուծությունից հետևում է, որ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններն իրենց վարույթում քննվող քաղաքացիական գործերով պատասխանողների սնանկ ճանաչված լինելու վերաբերյալ Վճռաբեկ դատարանից ծանուցում ստանալու կամ Օրենսգրքով թույլատրելի ցանկացած այլ աղբյուրից տեղեկատվություն ստանալու դեպքում առաջին հերթին իրենց վարույթում գտնվող քաղաքացիական գործերով պետք է քննարկման առարկա դարձնեն գործի վարույթը՝ «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետով սահմանված կարճելու հիմքի առկայության հարցը: Միաժամանակ հարկ է նշել, որ տվյալ հիմքի առկայության դեպքում քաղաքացիական գործի վարույթը կարճելու իրավական հնարավորություններն առկա են ինչպես 09.04.2018թ. ուժը կորցրած ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետում, այնպես էլ՝ Օրենսգրքի 182-րդ հոդվածի 1-ին մասի 12-րդ կետում:

«Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի բովանդակության ուսումնասիրությունից հետևում է, որ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննվող այն քաղաքացիական գործի վարույթն է ենթակա կարճման, որով հայցվորի կողմից պատասխանողին ուղղված է ***գումարի բռնագանձման պահանջ կամ գույք հանձնելու պահանջ:*** Հետևաբար «Սնանկության մասին» օրենքի վկայակոչված հիմքով քաղաքացիական գործի վարույթը կարճելու անհրաժեշտություն կարող է ծագել հետևյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության դեպքում՝

ա) քաղաքացիական գործով պատասխանողը դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով սնանկ է ճանաչվել,

բ) քաղաքացիական գործով սնանկ ճանաչված պատասխանողի դեմ ներկայացված է գումարի բռնագանձման կամ գույք հանձնելու պահանջ:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ գումարի բռնագանձման պահանջի դեպքում առավել քան հստակ է դատական գործերի շրջանակը, իսկ գույք հանձնելու պահանջի մասով իրավակիրառ պրակտիկայում հնարավոր է առաջանան որոշակի տարընկալումներ, ինչպես նաև նկատի ունենալով դատական գործերը մեկ դատարանից մեկ այլ դատարան անհարկի հանձնելը, գործերի քննության անհարկի ձգձգումները կանխելու կարևորությունն ու անհրաժեշտությունը, և այդ հանգամանքների հնարավոր ազդեցությունը գործի ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունքի ապահովման գործընթացի վրա՝ գտնում եմ, որ հարկ է վերլուծել «Սնանկության մասին» օրենքի վերը նշված հոդվածի իմաստով «գույք հանձնել» եզրույթի հասկացությունը:

Պարտապանի գույքի կազմում ներառման ենթակա գույքի շրջանակը հստակ սահմանված է մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասում: Հիշյալ կարգավորումը որոշակի փոփոխությունների է ենթարկվել 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքով: Մասնավորապես՝ մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Պարտապանի գույքի կազմում է ներառվում պարտապանին պատկանող ցանկացած գույք, իրավունք կամ այլ ակտիվ, ներառյալ՝ մտավոր սեփականության օբյեկտ: Ի ապահովումն պարտապանի՝ սույն օրենքի 43-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված մորատորիում չտարածելու մասին դատարանին ծանուցած ապահովված իրավունքով պարտատիրոջ առջև ստանձնած պարտավորության համար ապահովված իրավունքի առարկան (այդ թվում՝ երրորդ անձին պատկանող) չի ընդգրկվում պարտապանի գույքի կազմում, բացառությամբ դրա իրացումից ստացված միջոցների, որոնք պարտապանի գույքի կազմում են ընդգրկվում սույն օրենքի 43-րդ հոդվածի 8-րդ մասով նախատեսված դեպքում»:

15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «պարտապանի գույքի կազմում է ներառվում պարտապանին պատկանող ցանկացած գույք, իրավունք կամ այլ ակտիվ, ներառյալ՝ մտավոր սեփականության օբյեկտ կամ այլ գույքային իրավունքներ, ինչպես նաև երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկաները: Ապահովված իրավունքի այն առարկան (այդ թվում՝ երրորդ անձին պատկանող), որի վերաբերյալ դատարանը սույն օրենքի 39.2-րդ հոդվածով սահմանված կարգով ընդունել է ապահովված պարտատիրոջ պահանջի չափը հաստատելու և ապահովված իրավունքի առարկայի իրացում թույլատրելու մասին որոշում, չի ընդգրկվում պարտապանի գույքի կազմում, բացառությամբ դրա իրացումից ստացված միջոցների, որոնք պարտապանի գույքի կազմում ընդգրկվում են սույն օրենքի 43-րդ հոդվածի 8-րդ մասով նախատեսված դեպքում»:

Հետևաբար, անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ թեպետ 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասում ընդլայնվել է պարտապանի գույքի կազմում ներառման ենթակա գույքի կազմի շրջանակը, այդ թվում՝ երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկաների ներառման ենթակա լինելու առումով, այդուհանդերձ, հարկ է նկատի ունենալ, որ ինչպես մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ

մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի, այնպես էլ՝ 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի կարգավորումը վերաբերում է պատասխանողին պատկանող գույքին:

Այս մեկնաբանությունն առավել ամրապնդվում է «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասով (ներկայումս գործող խմբագրությամբ) սահմանված այն լրացուցիչ պահանջով, որ հարուցված քաղաքացիական գործն իր ազդեցությունը պետք է ունենա սնանկության գործով պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա:

Ամփոփելով վերոգրյալը՝ կարելի է արձանագրել, որ վերը նշված իրավակարգավորումների բովանդակային վերլուծությունից հետևում է, որ «գույք հանձնել» եզրույթը վերաբերում է պարտապանին սեփականության իրավունքով պատկանող, ինչպես նաև «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի բովանդակության մեջ բացահայտված գույքին, այլ ոչ թե պարտապանի մոտ գտնվող ցանկացած գույքին:

Դիրքորոշումներ 2-րդ հարցադրման վերաբերյալ.

«Սնանկության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին Ազգային ժողովի կողմից 12.12.2019թ. ընդունված (ուժի մեջ է մտել 15.04.2020թ.) թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի՝ «Եզրափակիչ մաս և անցումային դրույթներ» սահմանող 72-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում 2020 թվականի ապրիլի 15-ից և տարածվում է սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո հարուցված սնանկության գործերի վրա: Մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը հարուցված սնանկության գործերը վարվում են մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի նորմերով»:

«Սնանկության մասին» օրենքի՝ սնանկության գործերի քննության կարգը սահմանող 1-ին հոդվածի համաձայն՝

«1. Սնանկության գործերի վարումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով և սույն օրենքով սահմանված կարգով:

2. Եթե սույն օրենքով սահմանված են այլ կանոններ, քան Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով, ապա սնանկության գործի քննությունն իրականացվում է սույն օրենքով սահմանված կանոններով»:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի՝ Օրենսգրքի գործողության ոլորտը սահմանող 1-ին հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերի համաձայն՝

«սույն օրենսգրքով սահմանված կանոնները կիրառելի են Հայաստանի Հանրապետության սնանկության դատարանում (այսուհետ՝ սնանկության դատարան) սնանկության գործի վարման և դրա շրջանակում առանձին քաղաքացիական գործերի քննության նկատմամբ, եթե այլ բան նախատեսված չէ «Սնանկության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով:

Քաղաքացիական դատավարությունն իրականացվում է գործի քննության կամ առանձին դատավարական գործողության կատարման ժամանակ գործող օրենքով»:

Վերոգրյալ իրավակարգավորումները վերլուծելով «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 41-րդ հոդվածի իրավակարգավորման լույսի ներքո՝ կարելի է հստակորեն արձանագրել, որ Ազգային ժողովի կողմից 12.12.2019թ. ընդունված թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքով մեծածավալ փոփոխություններ և լրացումներ են կատարվել

«Սնանկության մասին» օրենքում, և Օրենքի «Եզրափակիչ մաս և անցումային դրույթներ» սահմանող հոդվածով տրվել են այն անհրաժեշտ իրավական լուծումները, որոնք հնարավորություն են տալիս տարանջատել մինչև Օրենքի ընդունումը հարուցված և Օրենքի ընդունումից հետո հարուցված սնանկության վարույթների նկատմամբ հետագա կիրառելի իրավակարգավորումների շրջանակը: Այսինքն՝ հստակ ընդգծվել է այն սահմանագիծը, թե սնանկության գործերի որ խմբի նկատմամբ է գործում 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի կարգավորումները (այդ թվում՝ 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իմաստով), և սնանկության գործերի որ խմբի նկատմամբ է շարունակում գործել մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի կարգավորումները (այդ թվում՝ 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով):

Վերոգրյալ իրավական վերլուծության արդյունքում հստակ է այն, որ մինչև 2020 թվականի ապրիլի 15-ը հարուցված սնանկության գործերի վարման գործընթացում կիրառելի չէ 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի իրավակարգավորումները: Հետևաբար, առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանները քաղաքացիական գործերը 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով Սնանկության դատարան ըստ ենթակայության ուղարկելիս, ի թիվս այլ հանգամանքների, պետք է պարզեն Սնանկության դատարանում վարվող սնանկության գործը հարուցվել է մինչև 15.04.2020 թվականը (օրենքի ուժի մեջ մտնելը), թե հարուցվել է 15.04.2020 թվականից հետո: Սա է այն սահմանագիծը, որ առաջին ատյանի դատարանները պետք է նկատի ունենան կիրառելի իրավունքի նորմերն ընտրելու գործընթացում:

Միաժամանակ հարկ է նշել, որ ի թիվս 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի մյուս կարգավորումների, նույն օրենքի՝ «Եզրափակիչ մաս և անցումային դրույթներ» սահմանող 72-րդ հոդվածի 10-րդ մասը կիրառելիս պետք է այն դիտարկել համակարգային, այն է՝ նույն հոդվածի 1-ին մասի իրավակարգավորման լույսի ներքո և շրջանակներում:

Մինչև 15.04.2020 թվականը հարուցված սնանկության գործերի վարման գործընթացում 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքով սահմանված իրավակարգավորումները կիրառելը, այդ թվում՝ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի կիրառման իմաստով, ուղղակի կհակասի նույն օրենքի՝ «Եզրափակիչ մաս և անցումային դրույթներ» սահմանող 72-րդ հոդվածի 1-ին մասի իրավակարգավորմանը:

Դիրքորոշումներ 3-րդ հարցադրման վերաբերյալ.

Մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ «սնանկության գործով պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների առնչությամբ ծագած բոլոր քաղաքացիաիրավական վեճերը, որտեղ պարտապանը հանդես է գալիս որպես պատասխանող կամ պատասխանողի կողմում հանդես եկող երրորդ անձ, քննվում են նույն սնանկության գործի շրջանակում»:

Առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններն իրենց վարույթում գտնվող քաղաքացիական գործերը **մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասով** սահմանված իրավակարգավորման հիման վրա կարող են ըստ

ենթակայության ուղարկել Սնանկության դատարան հետևյալ հանգամանքների հաշվառմամբ և պարզմամբ.

1) պետք է բացառված լինի քաղաքացիական գործի վարույթը «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի հիմքով կարճելու իրավական հնարավորությունը,

2) քաղաքացիական գործով վեճը պետք է ծագած լինի սնանկության գործով պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների առնչությամբ,

3) սնանկության գործով պարտապանը պետք է հանդիսանա առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննվող քաղաքացիաիրավական վեճով պատասխանող կամ պատասխանողի կողմում հանդես եկող երրորդ անձ:

«Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 41-րդ հոդվածի իրավակարգավորումների լույսի ներքո մեկնաբանելով մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասը՝ կարելի է փաստել, որ միայն վերը նշված երեք պայմանների միաժամանակյա առկայությամբ գործը Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնված լինելու դեպքում է հնարավոր արձանագրել, որ գործն ըստ ենթակայության ուղարկած առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը չի հանդիսանում այն պատշաճ դատարանը, որը տվյալ գործով պետք է իրականացնի հետագա քննություն:

Դիրքորոշումներ 4-րդ հարցադրման վերաբերյալ.

Մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իրավակարգավորումը սահմանելիս Օրենսդիրը նպատակ է հետապնդել ապահովել սնանկության գործընթացի արդյունավետությունը, այդ թվում՝ ապահովել սնանկության գործի վարման ամբողջականությունը, գործով բացահայտել հնարավոր բոլոր պարտատերերին և նրանց պահանջները, սնանկության վարույթով անցնող ցանկացած գույքի վերաբերյալ հարցի քննարկում կազմակերպել միայն սնանկության վարույթում, ինչը կապահովի սնանկության վարույթի արդյունավետությունը և սնանկության վարույթի մասնակիցների իրավունքների ամբողջական իրացումը, քաղաքացիական և սնանկության գործերի ողջամիտ ժամկետում քննությունը, բացառելով հանդերձ նույն գույքի կամ իրավունքի վերաբերյալ տարբեր դատարաններում քննվող գործերի, ինչպես նաև դատական ակտերի առկայությունը և այլն:

Օրենսդրի այս կամքն իր ցայտուն արտահայտումն է ստացել տեղի ունեցած օրենսդրական փոփոխություններում, որպիսի իրավիճակում ուշադրության է արժանի «Սնանկության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին Ազգային ժողովի կողմից ընդունված 12.12.2019թ. թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքը (ուժի մեջ է մտել 15.04.2020թ.):

Այսպես. 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի նոր խմբագրությամբ 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների, երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկայի, պարտապանի և պարտատիրոջ մասնակցությամբ կնքված, ներառյալ՝ պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցների պայմանագրերի առնչությամբ ծագած և պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության

վրա ազդող վեճերով քաղաքացիական գործերը, բացառությամբ կառավարչի կողմից ներկայացվող հայցերով հարուցվող քաղաքացիական գործերի, քննում է սնանկության գործը վարող դատավորը նույն սնանկության գործի շրջանակում՝ որպես առանձին քաղաքացիական գործեր (այսուհետ՝ առանձին քաղաքացիական գործեր):

Նշված նոր իրավակարգավորման բովանդակության բացահայտման արդյունքում կարելի է արձանագրել, որ օրենսդրի սահմանած նոր իրավակարգավորումն ենթադրում է քաղաքացիական գործերի առավել լայն շրջանակի քննություն սնանկության վարույթի շրջանակում, մասնավորապես՝ այն քաղաքացիական գործերը, որոնք կապված են սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների, երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկայի, պարտապանի և պարտատիրոջ մասնակցությամբ կնքված, ներառյալ՝ պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցների պայմանագրերի առնչությամբ ծագած և պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա ազդող վեճերի հետ (բացառությամբ սնանկության գործերով կառավարչների կողմից ներկայացվող հայցերով հարուցվող քաղաքացիական գործերի):

Այդուհանդերձ, ուշադրության է արժանի այն հանգամանքը, որ օրենսդիրը սահմանել է նաև 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իրավակարգավորման շրջանակներում Սնանկության դատարանի կողմից քննության ենթակա (այդ թվում՝ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններից ըստ ենթակայության ստացված) գործերի շրջանակը որոշելու համար անհրաժեշտ իրավակարգավորումները, որոնց վերաբերյալ իրավական վերլուծությունները մանրամասնորեն շարադրված են «Դիրքորոշումներ 2-րդ հարցադրման վերաբերյալ» հատվածում: Այսինքն՝ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններում հարուցված քաղաքացիական գործերի փաստական հանգամանքների՝ 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իրավակարգավորմանը համապատասխանելն ինքնին բավարար չէ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնելու մասին եզրահանգում կատարելու համար:

Առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններն իրենց վարույթում գտնվող քաղաքացիական գործերը **15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասով** սահմանված իրավակարգավորման հիման վրա կարող են ըստ ենթակայության ուղարկել Սնանկության դատարան հետևյալ հանգամանքների հաշվառմամբ և պարզմամբ.

1) պետք է բացառված լինի քաղաքացիական գործի վարույթը «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի հիմքով կարճելու իրավական հնարավորությունը,

2) սնանկության գործը պետք է հարուցված լինի «Սնանկության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին Ազգային ժողովի կողմից ընդունված 12.12.2019թ. թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքն ուժի մեջ մտնելու հետո,

3) քաղաքացիական գործով վեճը պետք է ծագած լինի սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների, երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկայի, պարտապանի և պարտատիրոջ մասնակցությամբ կնքված, ներառյալ՝ պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցների պայմանագրերի առնչությամբ, բացառությամբ կառավարչի կողմից ներկայացվող հայցերով հարուցվող քաղաքացիական գործերի,

4) քաղաքացիական գործով ծագած վեճը պետք է ազդեցություն ունենա Սնանկության դատարանում հարուցված և վարվող սնանկության գործով պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա:

«Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 41-րդ հոդվածի իրավակարգավորումների լույսի ներքո մեկնաբանելով 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասը՝ անհրաժեշտ է փաստել, որ միայն վերը նշված չորս պայմանների միաժամանակյա առկայությամբ գործը Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնված լինելու դեպքում է հնարավոր արձանագրել, որ գործն ըստ ենթակայության ուղարկած առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը չի հանդիսանում այն պատշաճ դատարանը, որը տվյալ գործով պետք է իրականացնի հետագա քննություն:

Սույն քաղաքացիական գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ Դատարանի 14.04.2020 թվականի որոշմամբ վարույթ է ընդունվել թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործը (հայցադիմումը դատարան է ներկայացվել 03.08.2018թ.), որի շրջանակներում Գարիկ Վաղարշյանի սնանկության գործով կառավարիչ Ստեփան Աբրահամյանը հայցադիմում է ներկայացրել Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ «ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ի և «Անդրանիկ 97» ՍՊԸ-ի սնանկության գործով կառավարիչ Հակոբ Ասոյանի, երրորդ անձինք Սարգիս Փոլի Կրիչյանի, ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ-ի՝ պահանջելով անվավեր ճանաչել 19.01.2018 թվականի աճուրդը, որպես հետևանք՝ անվավեր ճանաչել 01.02.2018 թվականի պայմանագիրը և դրա հիման վրա կատարված իրավունքի պետական գրանցումը, 20.04.2018 թվականի առուվաճառքի պայմանագիրը և դրա հիման վրա կատարված իրավունքի պետական գրանցումը:

14.05.2020թ. Դատարանը որոշում է կայացրել գործն ըստ ենթակայության Սնանկության դատարան ուղարկելու մասին: Քաղաքացիական գործը Սնանկության դատարանի քննությանը ենթակա լինելու Դատարանի եզրահանգումը հիմնավորվել է Ազգային ժողովի կողմից 12.12.2019թ. ընդունված թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի 72-րդ հոդվածի 10-րդ մասի վկայակոչմամբ և կիրառմամբ, որը սահմանում է, որ «Հայաստանի Հանրապետության առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններում հարուցված՝ սույն օրենքի 3-րդ հոդվածին համապատասխանող գործերը սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո՝ մեկամսյա ժամկետում, փոխանցվում են դատարան»: Մասնավորապես, Դատարանը, արձանագրելով, որ Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի թիվ ԵԿԴ/0046/04/17 գործով 16.03.2017 թվականի վճռով «Անդրանիկ 97» ՍՊԸ-ն ճանաչվել է սնանկ և նկատի ունենալով, որ Գարիկ Վաղարշյանի սնանկության գործով կառավարիչ Ստեփան Աբրահամյանը հայտնել է, որ «Անդրանիկ-97» ՍՊԸ-ի սնանկության գործով կառավարիչ Հ.Ասոյանը աճուրդով վաճառել է վեճի առարկա բնակարանը, եզրահանգել է, որ սույն քաղաքացիական գործով առկա են 15.04.2020 թվականի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված հիմքերը, ուստիև սույն քաղաքացիական գործը պետք է հանձնել Սնանկության դատարանի քննությանը:

Սնանկության դատարանը նույնպես թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործի ենթակայության հարցը քննարկել է Ազգային ժողովի կողմից 12.12.2019թ. ընդունված թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի իրավակարգավորումների լույսի ներքո և իր անհամաձայնությունը հիմնավորել է՝ նշելով, որ թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործով հայցվոր է հանդիսանում Գարիկ Վաղարշյանի սնանկության գործով կառավարիչ Ստեփան

Աբրահամյանը, որպիսի պարագայում թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործը ենթակա չէ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված կարգով սնանկության գործի շրջանակներում քննության:

Սույն որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշումների համատեքստում անդրադառնալով գործի փաստական հանգամանքներին՝ գտնում եմ, որ դատարանների միջև ծագած ենթակայության վեճը լուծելու համար հարկ է պարզել հետևյալ հանգամանքները՝

ա) թիվ ԵԴ/16384/02/18 գործի ենթակայության հարցը լուծելիս կիրառման ենթակա է մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իրավակարգավորումը, թե 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իրավակարգավորումը,

բ) արդյո՞ք բացառված է թիվ ԵԴ/16384/02/18 գործի քաղաքացիական գործի վարույթը «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի հիմքով կարճելու իրավական հնարավորությունը,

գ) կիրառելի իրավակարգավորման շրջանակներում առկա են արդյո՞ք թիվ ԵԴ/16384/02/18 գործը Սնանկության դատարանին հանձնելու համար անհրաժեշտ նախապայմանները:

Անդրադառնալով սույն գործի ենթակայության հարցը լուծելիս կիրառման ենթակա օրենսդրության հարցին՝ հարկ է նախ և առաջ արձանագրել, որ համաձայն www.datalex.am դատական տեղեկատվական համակարգի տվյալների՝ «Անդրանիկ-97» ՍՊԸ-ն Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանի 24.12.2018 թվականի թիվ ԵԿԴ/0046/04/17 վճռով սնանկ է ճանաչվել: Այսինքն՝ «Անդրանիկ-97» ՍՊԸ-ն սնանկ է ճանաչվել մինչև 12.12.2019թ. ընդունված թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը (15.04.2020թ.), որպիսի պարագայում սույն որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշումների համատեքստում կիրառման ենթակա են մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի կարգավորումները: Մինչդեռ թե՛ Դատարանը, և թե՛ Սնանկության դատարանը թիվ ԵԴ/16384/02/18 գործի ենթակայության վերաբերյալ իրենց հիմնավորումները և անհամաձայնությունը շարադրելիս սխալ եզրահանգման են եկել կիրառման ենթակա օրենսդրության վերաբերյալ՝ թիվ ԵԴ/16384/02/18 գործի ենթակայության հարցը քննարկելով 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իրավակարգավորման լույսի ներքո այն դեպքում, երբ սույն որոշման իրավական և փաստական հանգամանքների վերլուծություններից հետևում է, որ կիրառման ենթակա է մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իրավակարգավորումը:

Սնանկության դատարանը, մասնավորապես, վկայակոչելով 15.04.2020թ. խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իրավակարգավորումը, արձանագրել է, որ թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործով հայցվոր է հանդիսանում Գարիկ Վաղարշյանի սնանկության գործով կառավարիչ

Ստեփան Աբրահամյանը, որպիսի պարագայում թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործը ենթակա չէ վկայակոչված նորմով նախատեսված կարգով սնանկության գործի շրջանակներում քննության:

Հարկ է նշել, որ թե՛ Դատարանի, և թե՛ Սնանկության դատարանի կողմից վկայակոչված «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասը փոփոխվել և լրացվել է Ազգային ժողովի կողմից ընդունված 12.12.2019թ. թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքով, որն ուժի մեջ է մտել 15.04.2020 թվականին: Օրենսդրի սահմանած նոր իրավակարգավորումն ենթադրում է քաղաքացիական գործերի առավել լայն շրջանակի քննություն սնանկության վարույթի շրջանակում, մասնավորապես՝ այն քաղաքացիական գործերը, որոնք կապված են սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների, երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկայի, պարտապանի և պարտատիրոջ մասնակցությամբ կնքված, ներառյալ՝ պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցների պայմանագրերի առնչությամբ ծագած և պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա ազդող վեճերի հետ: Ընդ որում, հարկ է նկատել, որ նոր իրավակարգավորումն այլևս պարտադիր պահանջ չի նախատեսում սնանկության վարույթում պարտապան հանդիսացող անձի՝ քաղաքացիական գործում ունեցած դատավարական կարգավիճակի մասին: Նոր իրավակարգավորումը, սակայն, նախատեսում է բացառություն այն դեպքերի համար, երբ քաղաքացիական գործը հարուցվել է սնանկության գործով կառավարչի հայցի հիման վրա: Նման հայցով հարուցվող քաղաքացիական գործի պարագայում այն սնանկության գործը վարող դատավորի կողմից նույն սնանկության գործի շրջանակում քննելու ենթակայության պայմանը չի գործում և այդպիսի գործը կարող է հարուցվել ենթակայության ընդհանուր կանոններին համապատասխան: Այլ կերպ ասած՝ սնանկության գործով կառավարչի կողմից հայցերը պետք է ներկայացվեն և քննվեն սնանկության վարույթի շրջանակից դուրս: Ընդ որում, նշված բացառությունը սահմանվել է 15.04.2020 թվականին ուժի մեջ մտած օրենքով և նախատեսված չի եղել մինչ այդ փոփոխությունը գործող խմբագրությամբ:

Վերը նշված կարգավորումը, սակայն, ինչպես արդեն իսկ նշվեց, տարածվում է 12.12.2019թ. թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելուց հետո հարուցված սնանկության գործերի նկատմամբ: Հետևաբար, հաշվի առնելով, որ թիվ ԵԿԴ/0046/04/17 սնանկության գործը հարուցվել է մինչև նշված փոփոխությունն ուժի մեջ մտնելը, Սնանկության դատարանն անհիմն է կիրառել 15.04.2020թ. խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասը և եզրահանգել, որ սնանկության գործով կառավարչի հարուցած հայցը չի կարող քննվել սնանկության վարույթի շրջանակներում:

Մինչև 15.04.2020 թվականը գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի կարգավորումների համատեքստում անդրադառնալով սույն գործի ենթակայության հարցին՝ հարկ է արձանագրել հետևյալը.

Թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործով ներկայացված հայցապահանջների ուսումնասիրությունից հետևում է, որ թիվ ԵԿԴ/0046/04/17 գործով սնանկ ճանաչված «Անդրանիկ-97» ՍՊԸ-ն թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործով դատավարության մասնակից չի հանդիսանում (որպիսի հանգամանքը հիմնավորվում է ստորև շարադրված պատճառաբանություններով), ինչն արդեն իսկ բացառում է թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործի վարույթը կարճման ենթակա լինելու իրավական հնարավորությունը:

Անդրադառնալով թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործով հայցադիմումով ներկայացված պահանջների բնույթին՝ նախ հարկ է արձանագրել, որ մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված իրավակարգավորման հիման վրա գործը կարող է ըստ ենթակայության ուղարկվել Սնանկության դատարան հետևյալ հանգամանքների միաժամանակյա առկայության պարագայում.

1) քաղաքացիական գործով վեճը պետք է ծագած լինի սնանկության գործով պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների առնչությամբ,

2) սնանկության գործով պարտապանը պետք է հանդիսանա առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննվող քաղաքացիաիրավական վեճով պատասխանող կամ պատասխանողի կողմում հանդես եկող երրորդ անձ:

Հարկ է արձանագրել, որ թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործով վեճն անմիջականորեն առնչվում է թիվ ԵԿԴ/0046/04/17 սնանկության գործով պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքին և իրավունքներին (մասնավորապես՝ գործով կայացվելիք եզրափակիչ դատական ակտի արդյունքում հնարավոր է տեղի ունենա սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքային իրավունքների փոփոխություն՝ հնարավոր գույքային միավորների արտահոսքի կամ ներհոսքի եղանակով): Նման եզրահանգումը հիմնավորվում է ինչպես այն հանգամանքով, որ թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործով վեճի առարկա գույքը գրավադրվել է թիվ ԵԿԴ/0046/04/17 սնանկության գործով սնանկ ճանաչված պարտապանի պարտավորությունների կատարումն ապահովելու նպատակով, այնպես էլ այն հանգամանքով, որ թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործով վեճի առարկա գույքի վաճառքը թույլատրվել է թիվ ԵԿԴ/0046/04/17 սնանկության գործով Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի 20.07.2017 թվականի որոշմամբ: Այլ կերպ ասած՝ հիմնավորվում է թիվ ԵԴ/16384/02/18 գործը Սնանկության դատարանին հանձնելու առաջին պայմանի առկայությունը:

Անդրադառնալով երկրորդ պայմանի առկայության հարցին՝ հարկ է նշել, որ թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործով հայցապահանջը ներկայացված է ***«Անդրանիկ-97» ՍՊԸ-ի սնանկության գործով կառավարչի*** դեմ և ըստ էության վիճարկվում են վերջինիս գործողությունները 19.01.2018 թվականի աճուրդի կազմակերպման և իրականացման կապակցությամբ: Այլ կերպ ասած՝ հայցը ներկայացված է ***ոչ թե սնանկ ճանաչված պարտապանի***, այլ վերջինիս ***սնանկության գործով կառավարչի*** դեմ, քանի որ իրավական վեճը բխում է ոչ թե սնանկ ճանաչված պարտապանի անմիջական մասնակցությամբ ծագած իրավահարաբերությունից, այլ սնանկության վարույթում ի ապահովումն պարտապանի պարտավորությունների կատարման՝ գրավադրված գույքի իրացման կապակցությամբ սնանկության կառավարչի գործողություններից՝ որպես այդ գործողությունների հետևանքի: Հետևաբար և նման իրավական վեճով որպես պատասխանող պետք է հանդես գա սնանկության գործով կառավարիչը:

Նման պայմաններում նկատի ունենալով, որ «Անդրանիկ-97» ՍՊԸ-ն թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործով դատավարության մասնակից չէ, հարկ է արձանագրել, որ բացակայում է գործը Սնանկության դատարանին հանձնելու համար անհրաժեշտ երկրորդ պայմանը:

Ավելին, սույն գործում առկա է Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանի 24.12.2018 թվականի թիվ ԵԿԴ/0046/04/17 վճիռը, որով «Անդրանիկ 97» ՍՊԸ-ի սնանկության գործը պարտապանի լուծարման հետևանքով ավարտվել է: Գործում

առկա է նաև ՀՀ ԱՆ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի 22.01.2019թ. տեղեկանքը, համաձայն որի՝ 22.01.2019թ. գրանցվել է «Անդրանիկ-97» ՍՊԸ-ի լուծարման փաստը:

«Սնանկության մասին» օրենքի 87-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ պարտատերերի հետ հաշվարկներն ավարտելուց ոչ ուշ, քան 15 օր հետո կառավարիչը դատարան է ներկայացնում վերջնական հաշվետվությունը: Նույն հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ դատավորը, քննելով վերջնական հաշվետվությունը, վճիռ է կայացնում պարտապանի լուծարման հետևանքով սնանկության վերաբերյալ գործն ավարտելու մասին, կամ մերժում է գործն ավարտելու միջնորդությունը՝ նշելով մերժման պատճառները:

Վերը նշված իրավադրույթից հետևում է, որ պարտապան իրավաբանական անձի վերաբերյալ սնանկության գործը կարող է ավարտվել այդ իրավաբանական անձի լուծարման մասին համապատասխան վճռի կայացմամբ: Այլ կերպ ասած՝ համապատասխան վճռի կայացմամբ եզրափակվում է սնանկության վարույթը և դրա շրջանակներում դատավարական գործողությունների իրականացումը, այդ թվում նաև՝ այլ դատարանից ըստ ենթակայության ստացած գործը վարույթ ընդունելու և քննելու իրավական հնարավորությունը: Հետևաբար թիվ ԵԿԴ/0046/04/17 սնանկության գործի ավարտված լինելու պայմաններում (որպիսի փաստը հիմնավորող ապացույցներն առկա են եղել թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործում) նշված գործն առհասարակ չէր կարող ըստ ենթակայության հանձնվել Սնանկության դատարանին, իսկ Սնանկության դատարանն էլ իր հերթին բոլորովին այլ հիմքով էր իր անհամաձայնությունը հիմնավորել գործի ենթակայության վերաբերյալ:

Հետևաբար, վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները թույլ են տալիս եզրակացնել, որ թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործը Սնանկության դատարանին ըստ ենթակայության հանձնելու համար գործում բացակայում են անհրաժեշտ փաստական և իրավական ամբողջական հիմքերը, ուստի թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործը պետք է հանձնել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները, և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

1. Թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

2. Սույն որոշումը և թիվ ԵԴ/16384/02/18 քաղաքացիական գործի նյութերն ուղարկել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

3. Որոշման օրինակն ուղարկել Սնանկության դատարան:

ԵՐՎԱՆԴ ԽՈՒՆԴԿԱՐՅԱՆ